Kevadlilled

Toomas Kukk
tomkukk@gmail.com, tel 5189420

Esitluse kasutamine on lubatud isiklikul eesmärgil, taimede õppimisel ja määramisel. Esitluse osaline või täielik edastamine ja levitamine või muul moel kasutamine on viitamata ja autori loata keelatud

atlase välitöid toetab

PÄRANDKOOSLUSTE KAITSE ÜHING

KIK
KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

amarüllilised, *Amaryllidaceae*

harilik lumikelluke, *Galanthus nivalis*

täidisõieline harilik lumikelluke
Galanthus nivalis 'Flore Pleno'
levinud Lääne-Saaremaal, vbl ka mujal

Soovitatav kirjandus: Sulev Savisaar, Eesti sibullille-entsüklopeedia. Varrak, 2004.

voldine lumikelluke, *Galanthus plicatus*
suht laiad lehed, leheserv käändunud

harilik märtsikelluke, *Leucojum vernum*

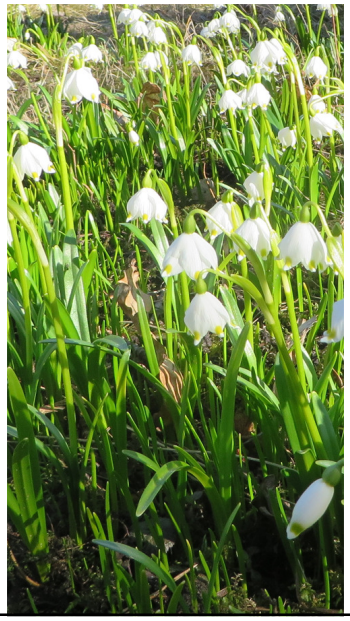

kollane nartsiss, *Narcissus pseudonarcissus*
↓ **valge nartsiss**, *Narcissus poeticus*

hüatsindilised, *Hyacinthaceae*
lõhnav kobarhüatsint, *Muscari neglectum* →
lehed suht ruljad, tagasi käändunud, õied lillakassinised. Kas metsistub?

harilik kobarhüatsint, *Muscari botryoides* ↓

kahelehine silla,
Scilla bifolia
õied püstised, enamasti 2 juurmist lehte, metsistunult harva

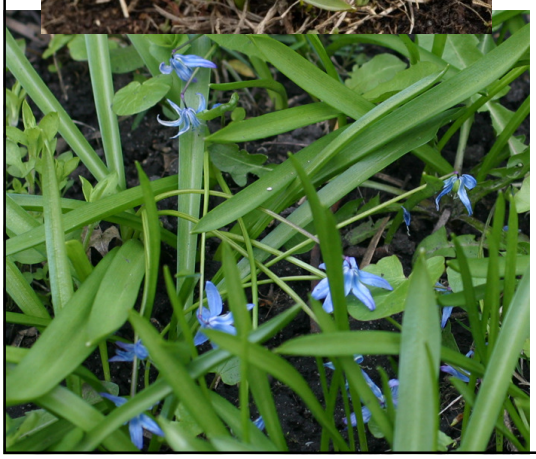

harilik silla,
Scilla siberica ("sibirica")

õied longus, juurmisi lehti 2-4, metsistunult aedades tavaline

sarik-linnupiim, *Ornithogalum umbellatum*
õied püstised, ebasarikas

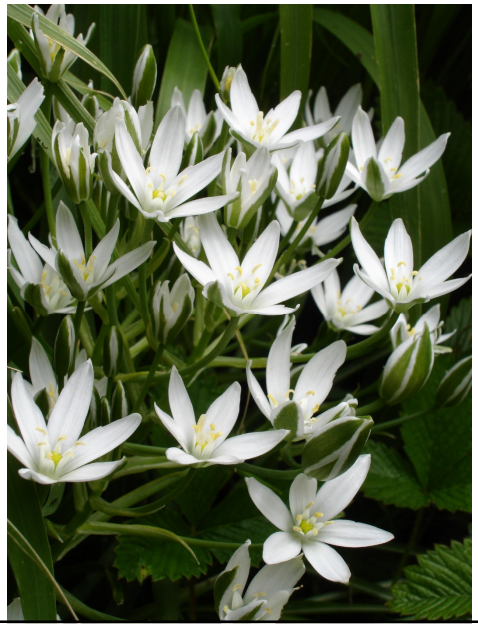

longus linnupiim, *Ornithogalum nutans.* Õied longus, kobaras

liilialised, *Liliaceae*

metstulp, *Tulipa sylvestris*

aedtulp, *Tulipa gesneriana*

kollane kuldtäht, *Gagea lutea*

ida-kuldtäht, *Gagea granulosa*

väike kuldtäht, *G. minima*

punakas kuldtäht, *G. erubescens*

tiigerliilia, *Lilium lancifolium* →

kirju liilia, *Lilium martagon* ↙

tulilillia, *Lilium bulbiferum* ↓

krookusliilia, *Lilium croceum* ↘

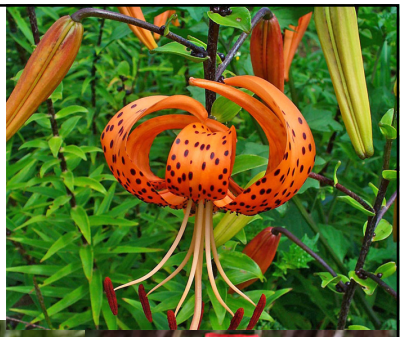

←↓ **kirju püvilill**, *Fritillaria meleagris*

päris-püvilill, keisrikroon, *F. imperialis* ↓

korvõielised, *Asteraceae*

← **harilik paiseleht**, *Tussilago farfara*
tavaline

↙ **harilik katkujuur**, *Petasites hybridus*
naturaliseerunud, hajusalt

↓ **valge katkujuur**, *Petasites albus*
Keila-Joa park

↘ **villane katkujuur**, *Petasites spurius*
rannikul, harvem sisemaal

korvõielised, *Asteraceae*

← **harilik paiseleht**, *Tussilago farfara*

↙ **harilik katkujuur**, *Petasites hybridus*

↓ **valge katkujuur**, *Petasites albus*

↘ **villane katkujuur**, *Petasites spurius*

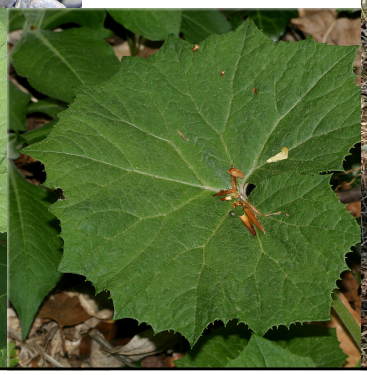

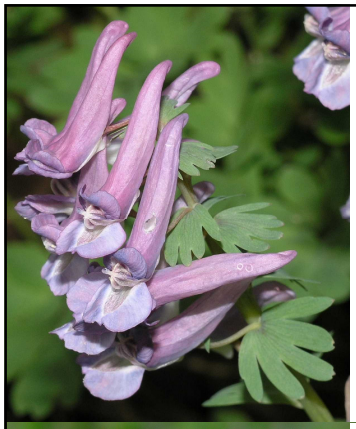

magunalised, *Papaveraceae*
← **harilik lõokannus**, *Corydalis solida*
kandelehed lõhestunud, viljaraod viljast lühemad
õisi 10-15

vahelmine lõokannus, → *Corydalis intermedia* **LK2**
väike taim, kandelehed terved, laimunajad, viljaraod väga lühikesed,
õisi 5-8

mailaselised, *Scrophulariaceae*
harilik käopäkk, *Lathraea squamaria*. Leppade ja sarapuude juurtel, parasiittaim

käpalised, *Orchidaceae*
pruunikas pesajuur, *Neottia nidus-avis* LK3
lehtmetsades, mükotroof

tulikalised,
Ranunculaceae

← **võsaülane,**
Anemone nemorosa
↙ **kollane ülane,**
A. ranunculoides
→ **värdülane,**
A. x lipsiensis
↘ **metsülane**
A. sylvestris

palu-karukell, *Pulsatilla patens* LK2

kevad-karukell, *Pulsatilla vernalis*
lehed talvehaljad, ühelisulgjad, õied väljast roosad, seest valged. Meil ilutaimena

← **harilik karukell**, *Pulsatilla vulgaris*
juurmised lehed 2-4-sulgjad. Ilutaimena

aas-karukell, *Pulsatilla pratensis* LK 2

karelehelised, *Boraginaceae*

harilik kopsurohi, *Pulmonaria obscura*

sinine kopsurohi, *P. angustifolia* **LK 1**

kare varemerohi, *Symphytum asperum*
sisse toodud, naturaliseerunud, invasiiv?
ülemised varrelehed rootsuga ↙

rootsi varemerohi, *Symphytum x upplandicum*
S. asperum x S. officinale, harva

harilik varemerohi, *Symphytum officinale* ↓
ülemised lehed rootsuta, laskuvad

harilik rass,
Cynoglossum officinale
peamiselt rannikul

aedrass,
Cynoglossum amabile
ilutaim, metsistunult haruldane

tume rändrass,
Nonea pulla
harva tulnukana rohumaadel, S-Eesti

kevadine nabaseemnik, *Omphalodes verna.* Ilutaim, metsistunult parkides

siil-takelrohi, *Lappula squarrosa*
õis 3-5 mm läbimõõdus, väikeste kandelehtedega kuival pinnasel, harva (väheneva levikuga?)

põld-rusuvars, *Buglossoides arvensis*
15-50 cm, umbrohuna põldudel, teede servadel, asulates

suur rusujuur, *Lithospermum officinale*
väikeste kogumikena, 30-100 cm kõrge, ranniku lähedal, harva

harilik kurgirohi, *Borago officinalis* →
üheaastane mee- ja maitsetaim, juhuslikult metsistub

← **karerohi,** *Asperugo procumbens*
üheaastane, tõusva-lamava varrega, ranniku lähedal umbrohuna, adruvallidel jne

<u>õietuped liduskarvased</u>

soo-lõosilm, *Myosotis scorpioides* →

muru-lõosilm, *Myosotis laxa* ↙

balti lõosilm, *M. laxa* ssp. *baltica* ↘

<u>õietuped harali haakjate karvadega</u>

mets-lõosilm, *Myosotis sylvatica*
õied 6-10 mm läbimõõdus, õietupp haakjate karvadega ja valgete karvadega tipmetel

aed-lõosilm, *Myosotis alpestris*
õied 8-10 mm läbimõõdus, õietupp pikkade valgete karvadega, üksikute haakjate karvadega

<u>õietuped harali haakjate karvadega, vähemalt alumised õied lehtede kaenlais</u>

harvaõiene lõosilm, *Myosotis sparsiflora*
viljaraod allapoole käändunud, tupest 2-3 x pikemad. Umbrohuna, rannikul, teeservadel

liiv-lõosilm, *Myosotis stricta*
viljaraod püstised, tupest märksa lühema raoga. Kuivad, liivased alad

<u>õietuped harali haakjate karvadega, õisik lehistumata</u>

kink-lõosilm, *Myosotis ramosissima* →
viljaraod kuni tupe pikkused, õis 1-2 mm
põld-lõosilm, *Myosotis arvensis* ↓
viljaraod tupest 2-3 x pikemad, õis 3-4 mm

huulõielised, *Lamiaceae*

püramiid-akakapsas,
Ajuga pyramidalis LK 2
Saaremaal kuivadel metsaservadel ja sihtidel

karvane akakapsas,
Ajuga genevensis
võsunditeta. Ilutaimena, tulnukana

roomav akakapsas,
Ajuga reptans LK 2
võsunditega. Looduslik Abrukal ja Saaremaal, mujal metsistunult

vinav tarinõges, *Teucrium scordium*
Püsik, karvane, aromaatne, murusalt, soistes kohtades

lõhnatu tarinõges,
Teucrium chamaedrys
madal poolpõõsas, tipmised õiekobarad
Hiire raudteetulnukas

kobar-tarinõges,
Teucrium botrys
kahelisulgjad lehed, ühe-kaheaastane, tulnukas

harilik tihashein, *Scutellaria galericulata.* lehed tömbi alusega. Niisked kasvukohad, tavaline

odalehine tihashein, *Scutellaria hastifolia* lehed odajad, õied varte tippudes. Rannikul. Leitud ka kahe tihasheina hübriidi

ürt-penimünt,
Marrubium vulgare
väga haruldane tulnukas

mägi-haavarohi, *Sideritis montana*
kõrglehed sarnanevad varrelehtedele
harva tulnukana

harilik naistenõges
Nepeta cataria
õied kuni 9 mm pikkused
metsistunult harva

siberi naistenõges
Nepeta sibirica
õied ca 3 cm pikkused, pähklikesed siledad.
Metsistunult ja tulnukana harva

suureõieline naistenõges, *Nepeta grandiflora*
õied ca 1,5 cm pikkused, violetjad, pähklike väheste kühmukestega. Metsistunult harva

harilik maajalg, *Glechoma hederacea*

harilik käbihein, *Prunella vulgaris*

sile tondipea, *Dracocephalum ruyschiana*
LK 2

karvane tondipea, *D. thymiflorum*
üheaastane, tulnukana

võõrkõrvik, *Galeopsis angustifolia*. Varrelehed kuni 5 mm laiad, väga haruldane tulnukas

ahtalehine kõrvik, *Galeopsis ladanum.* Varrelehed üle 5 mm laiad. Umbrohi

pehmekarvane kõrvik, *Galeopsis pubescens.* Varrel natuke karedaid karvu Haruldane tulnukas

← **kirju kõrvik,** *Galeopsis speciosa*
↙ **kare kõrvik,** *Galeopsis tetrahit*
↘ **pügaldunud kõrvik,** *Galeopsis bifida*

täpiline iminõges, *Lamium maculatum* →
↓ **valge iminõges,** *Lamium album*
koldnõges,
Galeobdolon luteum, Lamium galeobdolon ↓

hõlmlehine iminõges
Lamium amplexicaule
ülemised lehed
varreümbrised

hambune iminõges
Lamium hybridum
jämesaagjas leheserv,
krooni putk
karvaringita

verev iminõges
Lamium purpureum
peensaagjas leheserv,
krooni putk alaosas
karvaringiga

lääne-südamerohi,
Leonurus cardiaca
lühikarvane, ülemised lehed
hambulised

veiste-südamerohi,
Leonurs villosus
pikakarvane, ülemised
lehed rohkem lõhestunud

lakksaba, (*Chaiturus*)
Leonurus marrubiastrum
lehed hambulised
väga haruldane tulnukas

must karunõges, *Ballota nigra*
harva tulnukana

villane nõianõges, *Stachys buzantina*
ilutaim, metsistub

üheaastane nõianõges
Stachys annua
tulnukas, põlluumbrohi,
harva

soo-nõianõges
Stachys palustris
ebameeldiva lõhnaga,
soistes kasvukohtades

mets-nõianõges
Stachys sylvatica
ebameeldiva lõhnaga
metsataim

tõnnike, *Stachys (Betonica) officinalis*

aassalvei, *Salvia pratensis*

männassalvei, *Salvia verticillata*
männases 20-40 õit, lehed kolmnurksed. Harva tulnukana

metssalvei, *S. nemorosa* →

↓ **longus salvei,** *S. nutans*

kirju salvei, *S. viridis* ↘

mägimünt, *Clinopodium vulgare*

väike nõmmemünt, *Acinos arvensis*

harilik iisop *Hyssopus officinalis*

← **paljalehine liivatee**, *Thymus pulegioides*
varred neljakandilised, taim hõredate kogumikena, suurem kui nõmm-liivatee

↙ **nõmm-liivatee**, *Thymus serpyllum*

↘ **harilik pune**, *Origanum vulgare*

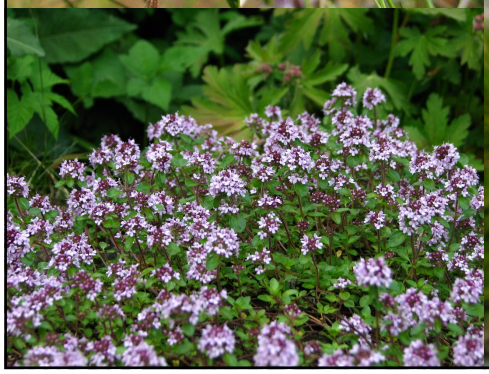

aed-liivatee, *Thymus vulgaris* →
↘

Thymus pannonicus
Lätis leitud korduvalt tulnukana

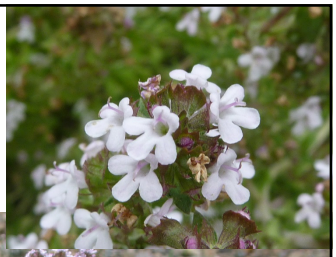

põldmünt, *Mentha arvensis*
õietupp seest paljas,
tipmed laikolmnurksed
tavaline

männasmünt, *Mentha x verticillata*
õietupp seest karvane,
tipmed piklikumad

vesimünt, *Mentha aquatica.* õietupp seest karvane, tipmed teravad, vars tipneb õisikuga

rohemünt, *Mentha spicata*
piparmünt, *M. x piperita*

pikalehine münt
Mentha longifolia
lehed karvased, metsistunult?

parkhein,
Lycopus europaeus

suga-rihumünt, *Elsholtzia ciliata* (Vietnamese Balm). Tulnukana, teada alates 19. saj.

mailaselised, *Scrophulariaceae*

↓ **hõlmlehine mailane**, *Veronica hederifolia*
lehelaba hõlmine. Lääne-Saaremaal, haruldane

↘ **kesamailane**, *Veronica agrestis*

niitjas mailane, *Veronica filiformis*
ilutaim, metsistunult murudes ja kiviktaimlais

pärsia mailane
Veronica persica
õis 8-12 mm läbimõõdus, kupar võrksooneline tulnukas

tumeroheline mailane, *Veronica opaca* **läikiv mailane**, *Veronica polita*. Tulnukas

liivateelehine mailane, *Veronica serpyllifolia*

põldmailane
Veronica arvensis
varrelehed täkilised

nõmm-mailane →
Veronica dillenii
LK2
õie läbimõõt > 3 fmm, emasuue paistab kupra hõlmade vahelt välja

kevadmailane, *Veronica verna*
õis kuni 3 mm, emakasuue suht lühike

allikmailane, *Veronica anagallis-aquatica*. Vähemalt alumised lehed rootsuga, õieraod teravnurga all, kupar lai-ovaalne

vesimailane, *Veronica catenata*
lehed rootsutud, õieraod viljumise ajal täisnurkselt eemale hoidvad, kupar kerajas

kännasmailane, *Veronica scutellata*

ojamailane, *Veronica beccabunga*

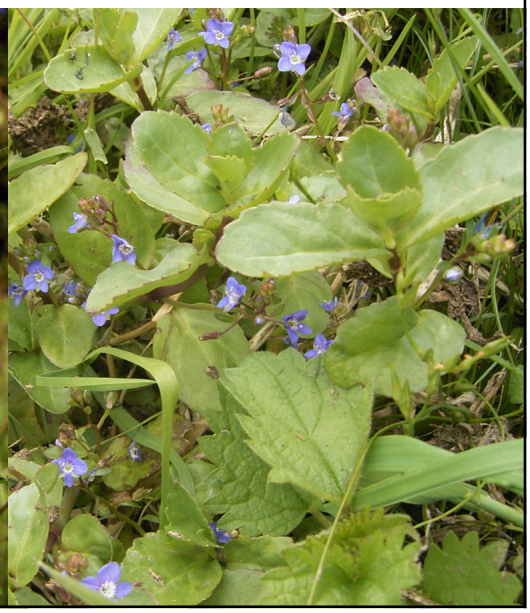

↓ **harilik mailane**
Veronica officinalis

→ **külmamailane**, *V. chamaedrys*
õietupel kuni 0,3 mm näärmed
↘ **soojamailane**, *V. chamaedrys* ssp. *vindobonensis.* Näärmed >0,3 mm, lisaks lihtkarvad, leht hambusem

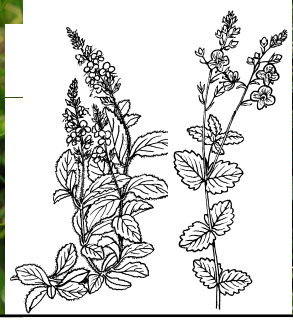

kassisaba, *Veronica spicata*

leitud ka *V. longifolia x spicata*

pikalehine mailane, *Veronica longifolia*

võõrmailane, *Veronica peregrina*
lehed piklikud, võivad aheneda väikeseks rootsuks

leitud 19. sajandil ning 2001. aastal Tartust Vilma Kuuse aiast tulnukana (EL 2002, nr 1)

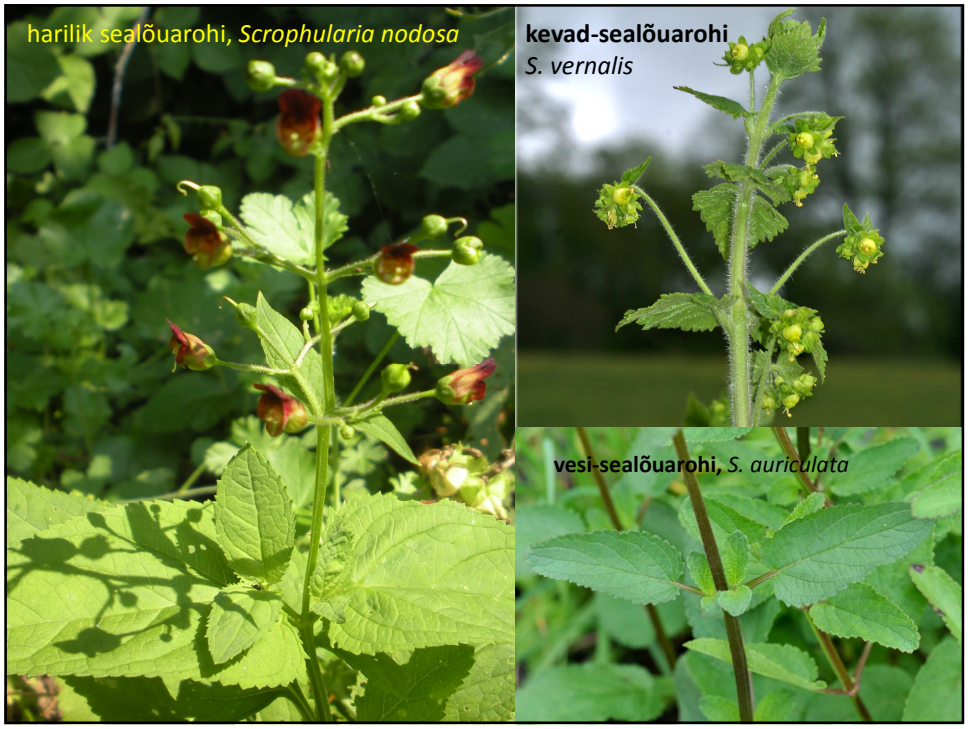
harilik sealõuarohi, *Scrophularia nodosa*
kevad-sealõuarohi
S. vernalis
vesi-sealõuarohi, *S. auriculata*

kollane pärdiklill, *Mimulus guttatus*
muskus-pärdiklill, *M. moschatus*
Environmental Weeds of Australia